

Hechten als er grote wonden zijn

An Victoir brengt verslag uit van de lezing van Martine Delfos op 22 november in Hasselt.

Zijn er "moeilijke" kinderen? Neen, maar er zijn wel kinderen die moeilijk kunnen doen. Dat ervaren ouders en leerkrachten. Ook therapeuten vinden het niet altijd gemakkelijk om aansluiting te krijgen bij een kind. Sommigen lijken altijd door de mazen van het net te glippen. En wat dan? Je stuurt bij en dat werkt niet. Je voelt je machteloos. Je hebt nog meer last om dat kind nabij te staan. En het kind doet nog lastiger. Op welke wijze kinderen "moeilijk" kunnen doen en – vooral - wat ze daarmee zeggen, dat vertelde Piet Vandebriel in "Als ik ervan overtuigd ben dat ze me niet moeten" (Caleidoscoop jg. 22 nr. 1).

Martine Delfos lichtte op het symposium "Hechten zonder draad of naald" toe hoe moeilijk gedrag een logisch antwoord kan zijn op wat het kind in de eerste levensjaren leerde, en vooral op de manier waarop ouders en kinderen aan elkaar hechten. Vanuit de combinatie van haar wetenschappelijke werk en haar therapeutische ervaring ging ze in op hechtingsproblemen bij jonge kinderen. Wat is hechting precies en hoe komt ze tot stand? Hoe kan een verstoorde hechting uitmonden in moeilijk gedrag? En wat kunnen opvoeders, leerkrachten en therapeuten doen om een kind met een hechtingsproblematiek toch te laten groeien in het vertrouwen op anderen?

Kijk onder de oppervlakte van het gedrag

Een jongetje met gedragsproblemen gaat een week mee op "wilderness and adventure" -therapie. Het gaat de hele week goed. Dan komen de ouders op bezoek. Iedereen komt in de cirkel, want ze gaan met zijn allen op de foto. En je ziet het gebeuren: dat jongetje zet een stap naar voren, de cirkel is doorbroken. Natuurlijk zegt de begeleider daar wat van. Even later doet die jongen het weer. Uiteindelijk krijgt hij straf. Tja, als hij de boel op stelten wil zetten. Alleen, wil hij dat? Laten we dieper kijken. Dat kind weet dat hij wat aan zijn begeleider heeft als ze alleen zijn. Maar heeft hij ook wat aan hem nu zijn ouders erbij zijn? Kan hij altijd op hem rekenen of alleen op die momenten dat de begeleider het kind aankan? Kan hij het wel echt? Is hij sterk genoeg om ook voor hem te staan als er andere volwassenen zijn, zijn ouders?

Moeilijk gedrag bij kinderen is vaak intelligent gedrag, ze testen hoe betrouwbaar wij zijn en tonen ons waar onze limiet zit. Kinderen met een hechtingsstoornis zijn daar niet anders in. Neem bijvoorbeeld adoptie. Bij adoptieouders van Chinese kinderen zijn er behoorlijk wat alleenstaande vrouwen. In China zijn door de eenkindpolitiek meisjes minder gewenst. Adopteren is voor alleenstaande vrouwen door de verdragen nauwelijks meer mogelijk, met China kan het nog wel. Dus komen er vaker meisjes dan jongens bij alleenstaande vrouwen. Een van die vrouwen zei tegen me dat ze het zo erg vond wat haar dochter zei: "Ik wil niet alleen een moeder, ik wil ook een vader." Wou dat kind iets kwetsends zeggen? Ik denk van niet. Ze probeerde te zeggen: "Jij hebt mij helemaal alleen geadopteerd en ik ben ook wel gelukkig met je, maar jij kan niet alles, jij kan mij niet begrenzen, en ik denk dat een vader dat wel kan." Kinderen geven les, maar we moeten onder de oppervlakte kijken om die les te snappen.

Wat we goed in ons hoofd moeten houden, is dat kinderen ongelooflijk hard werken om het ons naar de zin te maken. Bekijk op YouTube eens een filmpje over de Marshmallowtest, dan zie je hoe goed kinderen weten wat van hen verwacht wordt, hoe ze vechten om aan onze verwachtingen te voldoen en

1 "Hechten zonder draad of naald: symposium over de huidige trends rond hechting, hechtingsproblemen en hechtingsstoornissen. Kids on Track symposium 22 november 2011", Provinciale Hogeschool Limburg. Meer informatie over het Kids-on-Trackproject vindt u in het artikel "Kids on Track" in Caleidoscoop 21(4), verschenen in 2009.

